

Sygn. akt III AUa 1122/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Maria Małek - Bujak SSA Irena Goik
Protokolant	Sebastian Adameczyk

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2013 r. w Katowicach

sprawy z odwołania B. P. (B. P.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 16 kwietnia 2012 r. sygn. akt XI U 3319/10

oddala apelację.

/-/ SSA M. Małek - Bujak/-/ SSA J. Ansion/-/ SSA I. Goik

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 1122/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 października 2010r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 ze zm.). Organ rentowy stwierdził, iż ubezpieczona nie wykazała wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odwołaniu od tej decyzji B. P. podała, iż pracowała w szczególnych warunkach i spełnia wszystkie warunki do przyznania jej prawa do wcześniejszej emerytury.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania z przyczyn wskazanych w treści zaskarżonej decyzji. Odnosząc się do okresu zatrudnienia odwołującej się w (...) na stanowisku operatora dziurkarki oraz w późniejszym okresie - operatora urządzeń przygotowywania danych stwierdził, iż brak jest podstaw do uznania pracy na tych stanowiskach, jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2012r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał B. P. prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, poczynając od 1 sierpnia 2010r.

Sąd I instancji ustalił, iż B. P. ur. (...) złożyła w dniu 26 sierpnia 2010r. wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Na dzień 1 stycznia 1999r. odwołująca się wykazała 19 lat, 3 miesiące i 4 dni okresów składkowych oraz 4 lata, 6 miesięcy i 26 dni okresów nieskładkowych, a organ rentowy uznał 5 lat i 29 dni pracy w warunkach szczególnych. Sporna kwestia sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy odwołująca się posiada wymagany przez przepisy prawa, co najmniej 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych, pozwalający na obniżenie podstawowego wieku emerytalnego do 55 lat. Zgodnie z poczynionymi ustaleniami faktycznymi, ubezpieczona przedstawiła do akt organu rentowego świadectwo pracy w warunkach szczególnych od 15 sierpnia 1980r. do 3 stycznia 1992r. w (...) w charakterze operatora dziurkarki, operatora urządzeń przygotowywania danych. Organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych całego okresu zatrudnienia na przedmiotowych stanowiskach. Pracodawca wykazał ten okres, jako pracę w warunkach szczególnych w oparciu o wykaz A dział XIV poz. 5 pkt 5 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministerstwa Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r.

Na rozprawie w dniu 30 maja 2011r. odwołująca się opisała swoją pracę w charakterze operatora dziurkarki, jako polegającą na nanoszeniu na papier małych dziureczek, które przedstawiały dane liczbowe wprowadzane przy użyciu maszyny do pisania. Były to dane produkcyjne, których wprowadzenie wymagało bardzo dobrego wzroku, bowiem dziurki były bardzo małe i było ich mnóstwo na jednej kartce. Jako operator przygotowania urządzeń danych, ubezpieczona pracowała przy monitorze komputera wprowadzając dane F.. Praca wykonywana była w systemie akordowym na sali, gdzie znajdowało się dziesięć komputerów. Z uwagi na konieczność wprowadzenia jak największej liczby danych, ubezpieczona podczas ich wpisywania nie patrzyła na klawiaturę skupiając przez cały czas wzrok jedynie na monitorze komputera. Odwołująca się pracowała 8 godzin dziennie z jedną 15 minutową przerwą, z której nie zawsze korzystała. Nie otrzymywała ona dodatku za pracę w warunkach szkodliwych.

W latach 1972-1977 ubezpieczona pracowała w (...) Zakładach (...), bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Sąd I instancji ustalił, iż oświadczenie ubezpieczonej znalazło w pełni potwierdzenie w zeznaniach świadka A. Ż., która również wskazywała na akordowy charakter pracy wykonywanej stale przy urządzeniach mechanicznych tzw. seometronach, a następnie przy monitorach. Pracodawca odwołującej się w piśmie z dnia 8 grudnia 2011r. poinformował Sąd, że praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze, jako operator dziurkarki, a następnie operator urządzeń przygotowywania danych, odpowiada zakresowi czynności, jako operator monitorów ekranowych przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych obciążających narząd wzroku. W ocenie Sądu Okręgowego, całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie był wystarczający do ustalenia uprawnień odwołującej do emerytury.

Przechodząc do rozważań prawnych, Sąd I instancji uznał, iż odwołanie odwołującej zasługiwało na uwzględnienie, albowiem postępowanie odwoławcze wykazało, że ubezpieczona spełniała wszystkie wymogi stawiane przez aktualnie obowiązujące przepisy prawa do uzyskania uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku emerytalnym. Sąd ten wskazując na art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U.

z 2009r., nr 153, poz. 1227) i art. 184 ust. 2 w/w ustawy oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm.) uznał, iż ubezpieczona spełniła przesłanki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, ponadto legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999r. ogólnym stażem ubezpieczeniowym wynoszącym ponad 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego, a jej stosunek pracy uległ rozwiązaniu.

Z tych względów, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał B. P. prawo do emerytury od dnia 1 sierpnia 2010r.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości, zarzucając przedmiotowemu rozstrzygnięciu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 i art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 153 poz. 1227 z 2009r.) w zw. z § 2 i §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43), poprzez błędne przyjęcie, że ubezpieczona spełnia warunki do przyznania wcześniejszej emerytury, a w szczególności, że posiada wymagany okres zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania albo o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Organ rentowy zarzucił, iż brak jest podstaw do zaliczenia ubezpieczonej okresu zatrudnienia w firmie (...) od 15 sierpnia 1980r. do 3 stycznia 1992r. do pracy w warunkach szczególnych, od których uzależnione jest nabycie prawa do wcześniejszej emerytury. Zwrócił uwagę na fakt, iż Sąd I instancji zaliczył ubezpieczonej w/w okres do pracy w szczególnych warunkach uznając, że zgodnie z wykazem A dział XIV poz. 5 pkt 5, stanowiącym załącznik do zarządzenia MHiPM z dnia 30 marca 1985r., praca w charakterze operatora dziurkarki oraz operatora urządzeń przygotowywania danych, jest pracą szczególnie obciążającą narząd wzroku i wymagającą precyzyjnego widzenia przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych. Apelujący podniósł, iż trudno zgodzić się z tym poglądem, gdyż ubezpieczona na stanowisku operatora dziurkarki pracowała w okresie od 15 sierpnia 1980r. do 30 kwietnia 1981r. i była to praca przy użyciu maszyny do pisania, która nanosiła na papier małe dziurki. Praca ta nie była wykonywana przy obsłudze monitorów ekranowych.

Wskazał również, że praca wykonywana przez ubezpieczoną w okresie od 1 maja 1981r. do 3 stycznia 1992r. na stanowisku operatora urządzeń przygotowania danych, tj. przy monitorze komputera, polegała na wprowadzaniu danych i nie odpowiada w pełni przyjętemu przez Sąd Okręgowy stanowisku operatora mikroskopów i monitorów ekranowych. Zdaniem skarżącego, nie sposób zgodzić się z poglądem, że praca przy obsłudze monitora była więcej niż uciążliwa ze względu na wymuszoną pozycję ciała i obciążenie narządu wzroku, zatem okres ten nie powinien być zaliczony do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, a ocena tak zgromadzonego materiału dowodowego nie przekracza granic określonych przepisem art. 233 k.p.c. Poczynione ustalenia faktyczne Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, albowiem zostały one wyczerpująco i logicznie uzasadnione. Ponadto, Sąd I instancji dokonał prawidłowej subsumpcji przepisów prawnych w świetle prawidłowo ustalonego stanu faktycznego.

Spór w sprawie dotyczył ustalenia czy ubezpieczona, mająca ukończone 55 lat i udowodniony ponad 20-letni ogólny staż ubezpieczenia, spełniła warunki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, w szczególności zaś, czy udowodniła 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Poza sporem natomiast było, że odwołująca w okresie od 15 sierpnia 1980r. do 3 stycznia 1992r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku operatora dziurkarki, a następnie operatora urządzeń przygotowywania danych w Fabryce (...) w T..

Ubezpieczona przedłożyła świadectwo pracy w warunkach szczególnych od 15 sierpnia 1980r. do 3 stycznia 1992r. w charakterze operatora dziurkarki i operatora urządzeń przygotowywania danych. Tymczasem organ rentowy, kwestionując fakt pracy w warunkach szczególnych we wskazanym wyżej okresie zarzucił, iż w dziale XIV poz. 5 pkt 5 wykazu A zarządzenia nr 3 Ministerstwa Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. figuruje stanowisko operatora mikroskopów i monitorów ekranowych.

Faktem jest, iż decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego, z punktu widzenia uprawnień emerytalnych, ma możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4 - 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego.

Niemniej jednak, dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

Podkreślenia wymaga okoliczność, iż z treści pisma firmy (...)z dnia 8 grudnia 2011r. wynika, iż ubezpieczona w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę operatora dziurkarki i operatora urządzeń przygotowywania danych - w (...)przy pracach obciążających narząd wzroku - przy obsłudze monitorów ekranowych. Z kolei rozbieżność, jaka istnieje pomiędzy stanowiskiem operatora mikroskopów i monitorów ekranowych, a operatorem dziurkarki i operatorem urządzeń przygotowywania danych, jest wynikiem różnicy w nazewnictwie tych stanowisk. Ponadto, zakres prac, jakie wykonywała ubezpieczona na wskazanych stanowiskach odpowiada zakresowi czynności jako

operator monitorów ekranowych przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych obciążających narząd wzroku. Jak trafnie zauważył Sąd

I instancji - zgodnie z wykazem A dział XIV poz. 5 pkt 5, do prac w szczególnych warunkach zaliczane są prace szczególnie obciążające narząd wzroku

i wymagające precyzyjnego widzenia - przy obsłudze monitorów ekranowych.

Powszechnie wiadomym jest, iż (...)w latach 70-80-tych był jednym z pierwszych przedsiębiorstw komputeryzowanych w Polsce i urządzenia te,

z uwagi na ówczesną technikę, były dużych rozmiarów i z większą emisją promieniowania niż przy obecnym stanie techniki.

Bez wątpienia podstawę prawną roszczenia ubezpieczonej stanowił - prawidłowo powołany przez Sąd I instancji - art. 184 w zw. z art. 32 ustawy

z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie

z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn, oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Przy czym, emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Określenie wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 ustawy, zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43

ze zm.), zgodnie natomiast z treścią § 2 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres składkowy

i nieskładkowy (co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn) w tym,

co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Nadto, prawo do świadczeń powstaje tylko wówczas, gdy spełnione zostały wszystkie warunki wymagane do nabycia tego prawa (art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach).

Do uznanego przez organ rentowy okresu pracy w warunkach szczególnych w (...) Zakładach (...)w G.(15 luty 1972r. - 14 marzec 1977r.) czyli 5 lat i 29 dni wystarczy doliczyć okres na stanowisku operatora urządzeń przygotowania danych przy pracach wymienionych

w dziale XIV poz. 5 pkt 5 wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach (...) aby spełniony został wymóg pracy, co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu II Instancji, ubezpieczona spełnia wszystkie przesłanki określone w powołanych wyżej przepisach, które pozwalają na przyznanie jej prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, bowiem przed dniem 1 stycznia 1999r., co najmniej przez okres 15 lat wykonywała prace

w szczególnych warunkach, tj. prace szczególnie obciążające wzrok i wymagające precyzyjnego widzenia w Ośrodku (...)od początku zatrudnienia, bowiem od 15 sierpnia 1980r. do końca zatrudnienia pracując w tym samym Dziale z

zakresem czynności potwierdzonych przez pracodawcę w piśmie z dnia 8 grudnia 2011r. (k. 23 a.s.), czyli prace, o których mowa w wykazie A dział XIV poz. 5 załącznika do w/w rozporządzenia - wraz z okresami uznanymi przez organ rentowy - pozostałe warunki wynikające z treści art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227) są niesporne.

W konsekwencji, prawidłowo uznał Sąd I instancji, że ubezpieczona spełnia wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury, w związku z czym apelacja organu rentowego okazała się bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu, na podstawie art. 385 k.p.c.

/-/ SSA M. Małek - Bujak/-/ SSA J. Ansion/-/ SSA I. Goik

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR